

STYRDOKUMENT I BOTKYRKA KOMMUN

VA- och dagvattenstrategi

Strategi
Program
Plan
Policy
Riktlinjer
Regler

**BOTKYRKA
KOMMUN**

Diarienummer: KS/2021:00729
Dokumentet är beslutat av: Kommunfullmäktige
Dokumentet beslutades den: 2021-12-16
Dokumentet gäller för: Alla nämnder
Dokumentet gäller till den: 2026-12-16

Dokumentet ersätter: Dagvattenstrategi för Botkyrka kommun 2012-09-27

Dokumentansvarig är: Teknik- och fastighetsnämnden

För revidering av dokumentet ansvarar: Teknik- och fastighetsnämnden

För uppföljning av dokumentet ansvarar: Teknik- och fastighetsnämnden

Relaterade dokument: Riktlinjer för hållbar dagvattenhantering, bilaga 1 och VA-planens bilaga 3

Inledning

Botkyrkas dagvattenstrategi är ett verktyg för att skapa en hållbar dagvattenhantering i kommunen. **VA- och dagvattenstrategi** tillsammans med **riktlinjer för hållbar dagvattenhantering** motsvarar VA-policy i Havs och vattenmyndighetens vägledning (HaV). VA- och dagvattenstrategin utgörs av övergripande ställningstaganden som ska vara vägledande för det fortsatta arbetet med handlingsplaner inom ramen för **VA-planen**.

December 2016 fastställde Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt, där Botkyrka kommun ingår, förvaltningsplan med åtgärdsprogram samt miljökvalitetsnormer för distriktens yt- och grundvattenförekomster, för perioden 2016–2021. I föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomsterna anges tidpunkt då miljökvalitetsnormen för en vattenförekomst ska följas. Förvaltningsplan med åtgärdsprogram samt miljökvalitetsnormer för distriktens yt- och grundvattenförekomster, för perioden 2021–2027 är under samråd och kommer att beslutas december 2021.

I denna strategi går vi igenom de mål som är kopplade till gällande beslut och där kommunen har fått en viktig roll för att miljökvalitetsnormerna ska kunna uppnås vid utsatt år.

Som ett led i arbetet med att uppnå dessa mål antog miljö- och hälsoskyddsnämnden Botkyrkas vattenprogram ”Botkyrkas blå värden” 2016. Vattenprogrammet innehåller även ett eget åtgärdsprogram som är anpassat för hela kommunen. I åtgärdsprogrammet finns olika mål samt åtgärder som är kopplade till dagvatten och övriga VA-frågor.

Utöver det har Kommunfullmäktige även tagit fram utvecklingsmål från 2021. Dokumentet innehåller både mål och målvärde (mått) där alla verksamheter i kommunen arbetar mot de mål och ambitioner som finns i flerårsplan. Flera mål som berör arbetet med VA och dagvatten finns i denna strategi.

Målen i strategin är dessutom kopplade till flera aktiverande dokument såsom Kommunövergripande dricksvattenutredning 2020 där syftet är att långsiktigt stärka och utveckla vattenresurserna i kommunen samt identifiera åtgärder för att uppnå dess syfte.

Kommunen behöver följa de principer och riktlinjer som beskrivs i riktlinjer för hållbar dagvattenhantering antagen av kommunfullmäktige oktober 2021 för att uppnå dessa mål.

Teknik- och fastighetsnämnden ansvarar för att VA- och dagvattenstrategin ses över och eventuellt revideras vart femte år. Denna strategi ersätter dagvattenstrategi 2012.

De ställningstaganden som finns i strategin grundar sig på ett antal relevanta dokument som finns framtagna sedan tidigare. Dessa utgörs av kommunens skyfallskartering, Botkyrkas blå värden, Översiktlig klimat- och

sårbarhetsanalys i Botyrka, Grönstrukturprogram samt Mål och budget 2020 med flerårsplan 2021–2023 med mera.

Hamringe dagvattenpark. Foto: Karina Alvarez

Innehåll

Inledning	3
Bakgrund	6
Mål	7
Delmål	7
Säker och långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning	8
Botkyrkaborna har tillgång till ett hälsosamt och rent vatten.....	8
Kommunens vattenanläggningar ska behandlas som en tillgång och förvaltas hållbart och värdeskapande.	8
God krisberedskap	9
Driftsäker och långsiktig hållbar spillvattenhantering	9
verka för ett samhälle som är fritt från utsläpp och farliga gifter med hänsyn till både människor, djur och natur	9
Kommunens avloppsanläggningar ska behandlas som en tillgång och förvaltas hållbart och värdeskapande	9
Långsiktigt hållbar dagvattenhantering	10
Tydlig ansvarsfördelning för dagvattenhantering.....	10
Hållbar dagvattenhantering vid ny- och ombyggnationen.....	10
God vattenkvalitet i sjöar, vattendrag och grundvatten	10
Klimatanpassad dagvattenhantering	10
Botkyrkaborna och verksamhetsutövare trivs i kommunen	11
Hållbara vattentjänster	11
God tillgänglighet	11
Hållbart byggande, där byggande sker med fokus på människors behov, god hälsa och hushållning med resurser.....	11
Långsiktig VA-planering	12
Rätt förnyelsetakt för ledningar och anläggningar	12
VA-planeringen är samordnad med kommunens övergripande bebyggelseplanering.....	12
Det långsiktiga strategiska arbetet sker i samarbete mellan politik och tjänstemän	12
Botkyrka har en VA-taxa som utvecklas jämt över tid	13
Kostnadseffektiva processer	13
Tillförlitliga och IT-säkra verksamhetssystem	13
Utveckla kommunens digitalisering för att nyttja digitaliseringens möjligheter optimalt.	13
Kompetenta och engagerade medarbetare	14
Attraktiv arbetsgivare och arbetsplats	14

Bakgrund

Sjöar och vattendrag tar emot dagvatten från områden med olika markanvändning. Markanvändningen påverkar dagvattnets sammansättning, till exempel vägar och industriområden bidrar med mer föroreningar än bostadsområden och parkmark. Botkyrka kommun har 14 dagvattendammar som förbättrar dagvattnets kvalitet innan det hamnar i sjöarna eller infiltreras i mark.

Dock det finns flera utmaningar för en optimal dagvattenhantering. Klimatförändring har blivit mer aktuellt under de senaste åren. Det senaste kraftiga skyfallet och stora översvämningar hände inte långt ifrån Stockholm. Flera viadukter och byggnader har översvämmats i Gävleborgs län under året.

Extremt väder gör att dagvatten inte hinner stanna länge i dagvattendammar för en optimal rening innan det rinner vidare till sjöarna. Extremt väder ökar också belastning på befintliga system för avledning av dagvatten. Det innebär, i sin tur, förhöjd risk för skador till följd av översvämningar då avledningssystemen blir överfyllda och svämmar över samt stora samhällskostnader.

VA- och dagvattenstrategin tillsammans med riktlinjer för hållbar dagvattenhantering ska ge vägledning till såväl tjänstemän som byggherrar samt fastighetsägare i kommunen så att vi alla kan sträva mot samma mål och förebygga skaderiskerna.

Översvämning till följd av skyfall, Gävle 2021. Foto:Mostphotos

Mål

Strategin består av 7 målområden:

- Säker och långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning
- Driftsäker och långsiktigt hållbar spillvattenhantering
- Långsiktigt hållbar dagvattenhantering
- Botkyrkaborna och verksamhetsutövare trivs i kommunen
- Långsiktig VA-planering
- Kostnadseffektiva processer
- Kompetenta och engagerade medarbetare

Delmål

Dessa 7 mål har i sin tur delas upp i sammanlagt 19 delmål.

- Botkyrkaborna har tillgång till ett hälsosamt och rent vatten
- Kommunens vattenanläggningar ska behandlas som en tillgång och förvaltas hållbart och värdeskapande
- God krisberedskap
- Verka för ett samhälle som är fritt från utsläpp och farliga gifter med hänsyn till både människor, djur och natur
- Kommunens avloppsanläggningar ska behandlas som en tillgång och förvaltas hållbart och värdeskapande
- Tydlig ansvarsfördelning för dagvattenhantering
- Hållbar dagvattenhantering vid ny- och ombyggnationen
- God vattenkvalitet i sjöar, vattendrag och grundvatten
- Klimatanpassad dagvattenhantering
- Hållbara vattentjänster
- God tillgänglighet
- Hållbart byggande, där byggande sker med fokus på människors behov, god hälsa och hushållning med resurser
- Rätt förnyelsetakt för ledningar och anläggningar
- VA-planeringen är samordnad med kommunens bebyggelse-planering
- Det långsiktiga strategiska arbetet sker i samarbete mellan politik och tjänstemän.
- Botkyrka har en VA-taxa som utvecklas jämt över tid
- Utveckla kommunens digitalisering för att nyttja digitaliseringens möjligheter optimalt
- Tillförlitliga och IT-säkra verksamhetssystem
- Attraktiv arbetsgivare och arbetsplats

Tumbaån. Foto: Mostphotos

Mål 1

Säker och långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning

Delmål	Botkyrkaborna har tillgång till ett hälsosamt och rent vatten
Målbild	• Dricksvattnet uppfyller SLVFS 2001:30. • Teknik och fastighetsnämnden har god kännedom om dricksvattenkvaliteten. • Kommunen har reservvattentäkt som en viktig funktion i Botkyrkas dricksvattenförsörjning.
Mått och målvärde	• Antal godkända dricksvattenprover (i %). • Grundvattennivåer (ökning, minskning). • Antal registrerade klagomål och driftstörningar följs upp årligen (ja/nej).
Delmål	Kommunens vattenanläggningar ska behandlas som en tillgång och förvaltas hållbart och värdeskapande.
Målbild	• Kommunen har skyddsföreskrifter för vattenskyddsområden (vso). • Kommunen samverkar med Försvarsmakten och andra aktörer för att Tullinge vattentäkt åter ska kunna nyttjas i kommunens och Stockholmsregionens dricksvattenförsörjning. • Kommunen samverkar med andra kommuner för att upprätthålla en säker och långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning med utgångspunkt i den regionala vattenförsörjningsplanen för Stockholms län.
Mått och målvärde	• Aktuellt vso för Segersjö VV (ja/nej)

	• Har vso för Tullinge VV ses över 2022? (ja/nej)
Delmål	God krisberedskap
Målbild	• Kommunstyrelsen har en krisberedskapsplan. • Teknik- och fastighetsnämnden har god kunskap om vad som händer i distributionssystemet vid vattenbrist. • Kommunstyrelsen har en nödvattenförsörjningsplan. • Den finns en tydlig prioritering av kunder vid nödvattenförsörjning. • Teknik- och fastighetsnämnden ser till att det finns ett ventilprogram där man tar upp kontroll på strategiska ventiler på huvudledningsnätet för dricksvatten.
Mått och målvärde	• Aktuell krisberedskapsplan 2022 (ja/nej) • Aktuell nödvattenförsörjningsplan 2022 (ja/nej) • Strategiska ventiler funktionstestade (100 %)

Mål 2

Driftsäker och långsiktig hållbar spillvattenhantering

Delmål	verka för ett samhälle som är fritt från utsläpp och farliga gifter med hänsyn till både människor, djur och natur
Målbild	• Mängden tillskottsvatten i spillvattennätet påverkar inte funktionen i VA-anläggningen i någon större utsträckning. • Teknik- och fastighetsnämnden har god kontroll på VA-anläggningen • Kommunen samverkar med Syvab och andra kommuner för att upprätthålla en säker och långsiktigt hållbar spillvattenhantering. • Kommunen driver ett aktivt uppströmsarbete.
Mått och målvärde	• Handlingsplanen för uppströmsarbetet följs upp årligen (ja/nej). • Finns flödesmätare installerade på strategiska punkter för kontroll på flöden från vissa tillrinningsområden (ja/nej).
Delmål	Kommunens avloppsanläggningar ska behandlas som en tillgång och förvaltas hållbart och värdeskapande
Målbild	• En kalibrerad modell för spillvattennätet finns. • VA-anläggningar förnyas enligt en prioriteringslista för att upprätthålla god funktion. Åtgärderna ska bidra till att miljöpåverkan, klimatförändringar och mängden tillskottsvatten minskar. • En förnyelseplan för VA-ledningar finns. Där det identifieras risk- och konsekvensledningar. • God kontroll på VA-anläggningar.
Mått och målvärde	• En kalibrerad spillvattenmodell för upptagningsområde till Alby Övre och Hamra finns år 2022 (ja/nej) • Framtagen av förnyelseplan samt årlig uppföljning av den år 2022 (ja/nej).

Mål 3

Långsiktigt hållbar dagvattenhantering

Delmål	Tydlig ansvarsfördelning för dagvattenhantering
Målbild	- I kommunen råder en god kommunikation och dialog med alla inblandade aktörer som jobbar med dagvattenfrågor. - Kommunen har en tydlig anläggningsavgränsning (Trafikverket, privat, VA, stadsmiljö, med flera). - Kommunen har en tydlig ansvarsfördelning för dagvattenanläggningar på allmän platsmark, till exempel diken, vattendrag, dammar, parker.
Mått och målvärde	- Framtagning av gränsdragningslista för dagvattenanläggningar (ja/nej) - Framtagning av gränsdragning i kommunens karta för diken och vattendrag (ja/nej)
Delmål	Hållbar dagvattenhantering vid ny- och ombyggnationen
Målbild	- Kommunen följer riktlinjer för hållbar dagvattenhantering antagen av Kommunfullmäktige oktober 2021. - Riktlinjer för hållbar dagvattenhantering som är antagen av Kommunfullmäktigen (KF) ingår i exploateringsavtalet. - Kommunen har workshops och forum där VA- och dagvattenfrågor tas upp så att förståelse och kunskap om varandras lagstiftning ökar inom kommunens olika verksamheter.
Mått och målvärde	Årlig uppföljning av de detaljplaner som inte följer riktlinjer för hållbar dagvattenhantering (ja/nej).
Delmål	God vattenkvalitet i sjöar, vattendrag och grundvatten
Målbild	- Dagvatten tas omhand nära källan och så långt det är möjligt återförs till mark, sjöar och vattendrag efter rening. Kommunens riktlinjer för hållbar dagvattenhantering ska tillämpas. - Lokalt omhändertagande av dagvatten sker alltid där geotekniska förutsättningar för LOD finns. - Dagvatten sorteras vid källan, det vill säga förorenat dagvatten hanteras separat från icke förorenat dagvatten. - Byggnadsmaterial och konstruktioner som kan förorena dagvatten ska undvikas.
Mått och målvärde	- Årlig uppföljning av lokalt åtgärdsprogram för Botkyrkas blå värden (ja/nej). - Uppföljning av vattenförekomsternas status vid uppdatering av åtgärdsprogrammet (ja/nej).
Delmål	Klimatanpassad dagvattenhantering
Målbild	Dagvattenanläggningar ska planeras, dimensioneras och konstrueras så att de klarar framtida klimatförändringar såsom extrem nederbörd

	• Vid planläggning och exploatering ska ytor avsättas och marken höjdsättas för att hantera extrem nederbörd så att risken för översvämning minimeras. • Lokalt omhändertagande och avrinning i öppna system, det vill säga diken och dylikt, ska prioriteras före ledningssystem. • Avrinningen till ledningsnät eller omgivande mark ska inte öka efter exploatering. • Flödet till nedströms liggande områden ska utjämnas genom fördröjning.
Mått och målvärde	Årlig uppföljning av de detaljplaner som inte följer riktlinjer för hållbar dagvattenhantering (ja/nej).

Mål 4

Botkyrkaborna och verksamhetsutövare trivs i kommunen

Delmål	Hållbara vattentjänster
Målbild	• Boende och verksamma i hela kommunen ska ha tillgång till tydlig information om kommunens planer som rör den egna fastighetens VA-försörjning. • Teknik- och fastighetsnämnden ansvarar för att skapa en gemensam felanmälan med hög servicenivån. • Blanketter ska finnas tillgängliga på botkyrka.se • Botkyrka.se hålls uppdaterad med tydlig information om vart kunden ska vända sig i olika situationer.
Mått och målvärde	• Antal mejl följs upp årligen (ja/nej)
Delmål	God tillgänglighet
Målbild	• En gemensam felanmälningsprocess finns för att skapa en tydlig väg in, effektiv åtgärdsprocess samt snabb återkoppling för anmälaren. • Digitalisering ska hjälpa kommunen att lösa behov och utmaningar.
Mått och målvärde	• Identifiera de mest använda tjänsterna och skaffa e-tjänster för dessa senast år 2022 (ja/nej).
Delmål	Hållbart byggande, där byggande sker med fokus på människors behov, god hälsa och hushållning med resurser.
Målbild	• Arbeta strategiskt med innovation samt främja innovation och utveckling i samarbete med medarbetarna. • Dagvatten ska bidra till rikt växt- och djurliv samt främja folkhälsan. • Det finns forum där olika verksamheter kan mötas och diskuteras dagvatten och VA- frågor. • Servicenivån mäts och följs upp genom lämpligt nyckeltal till exempel enkät. • Samarbete finns mellan de olika berörda aktörerna.
Mått och målvärde	• Servicenivån mäts och följs upp genom lämpliga nyckeltal till exempel enkät (ja/nej). • Framtagen handlingsplan utifrån enkätens resultat finns (ja/nej)

Mål 5

Långsiktig VA-planering

Delmål	Rätt förnyelsetakt för ledningar och anläggningar
Målbild	• Teknik- och fastighetsnämnden har en uppfattning om hur förnyelsebehovet kommer att förändras i framtiden och möjlighet att göra preliminära budgetuppskattningar utifrån det. • Teknik- och fastighetsnämnden ser till att en förnyelseplan för ledningar finns. • Teknik- och fastighetsnämnden ser till att det finns en underhållsplan med prioriteringslista för arbetet med våra VA-anläggningar. • Det finns planeringssamarbete mellan samtliga verksamheter för helhetsperspektivet
Mått och målvärde	• VATTEN: Minst 3,0 km ledningar per år (rullande femårsmedel) fram till 2025. • SPILLVATTEN: 1,2 km per år fram till 2025 • PUMPSTATIONER: renovering av 2 st per år
Delmål	VA-planeringen är samordnad med kommunens övergripande bebyggelseplanering
Målbild	• Vatten och avloppsfråga är tidigt med i samhällsplaneringen. • I Översiktsplanen framgår hur kommunen i den fysiska planeringen tänker ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program som rör vattenanvändning. • Samordning mellan berörda aktörer i kommunen så att VA-utbyggnadsplanen i befintlig bebyggelse samt förväntade utbyggnadsplaner (bilagor till VA-planen) följer tidsatta mål. • Planering och höjdsättning utförs så att naturlig vattenbalans kan eftersträvas. Byggnader och samhällsviktiga funktioner ska inte skadas vid kraftiga regn eller höga vattennivåer i sjöar och vattendrag.
Mått och målvärde	Uppföljning av bilagorna i VA-planen sker årligen (ja/nej)
Delmål	Det långsiktiga strategiska arbetet sker i samarbete mellan politik och tjänstemän
Målbild	• Ny tätortsnära bebyggelse ska planeras så att dagvatten kan tas om hand utan att risken för översvämning ökar på grund av klimatförändring. Prioriteringslista finns i bilagan till VA-planen. • Beslut är baserade på utredningar i fält så att möjligheten att nå miljökvalitetsnormerna för vatten inte försämras. • VA-systemet samt bebyggelse anpassas succesivt till ett förändrat klimat.

Mått och målvärde	• Årlig uppföljning av lokalt åtgärdsprogram för Botkyrkas blå värden (ja/nej). • Årlig uppföljning av de detaljplaner som inte följer riktlinjer för hållbar dagvattenhantering (ja/nej).
Delmål	Botkyrka har en VA-taxa som utvecklas jämt över tid
Målbild	• Jämn och förutsägbar taxeutveckling för VA. • Fakturerade bruksavgifter speglar vattenförbrukningen.
Mått och Målvärde	• Antal registrerade klagomål och driftstörningar följs upp årligen (ja/nej). • Aktuell 10-årig taxeprognos.

Mål 6

Kostnadseffektiva processer

Delmål	Tillförlitliga och IT-säkra verksamhetssystem
Målbild	• Kommunen har tillförlitliga verksamhetssystem och kompetent personal som säkerställer att systemen driftas och utvecklas på ett säkert sätt. • Våra verksamhetssystem är intrångssäkrade. • Endast behöriga har tillgång till vattensystemet (VA-kartan), dricksvattenanläggningar, driftövervakningssystemet. • Vår driftövervakning är skilt från internet samt skyddad och driftsäker.
Mått/Målvärde	• Antal lyckade intrångsförsök i vår IT-miljö (0)
Delmål	Utveckla kommunens digitalisering för att nyttja digitaliseringens möjligheter optimalt.
Målbild	• Det går lätt att hitta efterfrågade dokument och ritningar. • Alla relevanta dokument sparas på rätt ställe med rätt namn inklusive metadata. • Kommunen hanterar ärenden i gemensamt upphandlat system.
Mått och Målvärde	• Finns e-tjänster för viktiga och mest användbara tjänster (ja/nej). • Botkyrka.se uppdateras årligen med den mest sökta informationen (ja/nej).

Mål 7

Kompetenta och engagerade medarbetare

Delmål	Attraktiv arbetsgivare och arbetsplats
Målbild	• Det finns tydliga uppdrag och mål från samhällsbyggnadsnämnden och teknik- och fastighetsnämnden. • Kommunen har tydliga rollbeskrivningar. • Hög delaktighet och samarbete. • Det finns förutsättningar för kunskapsutveckling. • Trygga medarbetare som vågar ta egna beslut.
Mått och målvärde	• Alla medarbetare har en aktuell rollbeskrivning (100%) • Antal workshops per år

